

Ode aan het snelschaken

Onlangs (december vorig jaar) werd wereldtopper Maxime Vachier-Lagrave de nieuwe wereldkampioen snelschaken, als opvolger van Magnus Carlsen, die “teveel punten liet liggen”. Het speeltempo was 3+2 (drie minuten plus twee seconden increment per zet), in mijn ogen niet het “echte”.

Snelschaken. Voor sommige schakers een gruwel, anderen vinden het niets, voor sommigen is het alles, maar weinigen laat het koud. Officieel heet het tegenwoordig “blitz” maar die term bewaar ik zelf even voor de écht snelle partijen (minder dan 5 minuten per partij). In mijn ogen is snelschaken een partij van vijf minuten per persoon per partij, en na maximaal 10 minuten is de uitslag bekend.

Bij Promotie wordt vanaf 1978 een snelschaakkampioenschap georganiseerd; op de erelijst staan vooral de “usual suspects”: de naam van Bernard Bannink komt daar veel in voor. In de beginjaren was het flink populair; het jaarlijkse hoogtepunt (buiten het snelschaakkampioenschap zelf) waren de selectiewedstrijden voor het snelschaakkampioenschap voor clubteams van de HSB. Kom daar nu nog maar eens om... Om de één of andere reden is het snelschaken bij ons weggezakt in populariteit. Op het jaarlijkse avondje voor het snelschaakkampioenschap komen de laatste jaren (pre-Corona) nog maar zo’n 20 schakers af. De anderen vinden het niets en komen dan die avond niet. Of komen die avond wel, om in een hoekje zelf wat te gaan spelen, meewarig hun hoofd schuddend om het snelschaken.

Een ander hoogtepunt binnen onze vereniging was ons jaarlijkse Breugem-toernooi, een snelschaaktoernooi waar de sterkste snelschakers van Nederland op af kwamen. Een hele dag snelschaken! Steeds twee partijen (met wit en met zwart) tegen dezelfde tegenstander! Erik van den Doel heeft het vier keer gewonnen, maar het ging tenonder toen het bestuur zag dat er nog maar nauwelijks spelers van onze eigen club aan deelnamen...

In een ver verleden organiseerden we ook (buiten Promotie om) regelmatig “snelschaakavondjes”. Hoe het zo gekomen was weet ik niet meer, maar ik denk dat het Willem was die de eerste avond heeft georganiseerd. Dan kwamen we met zes schakers bij elkaar, bij één van de deelnemers thuis. Willem Broekman! Henk Luitjes! Bernard Bannink! Henk Noordhoek! Hans Meijer! Ondergetekende! En ook vaak een gastspeler als één van ons niet beschikbaar was, ik denk dat heel wat schakers van Promotie daarin één of meerdere keren hebben meegespeeld. Huisgenoten werden even toegelaten bij de koffie en het praatje vooraf waarbij de wereldproblemen even werden opgelost, maar moesten daarna wijken voor het belangrijkste: het snelschaken. De eetkamertafel werd vol gezet met drie borden, drie klokken (van die toenmalige standaard Garde-schaakklokken, uiteraard nog zonder increment) en 96 stukken. De eerste ronde ging beginnen. Round-Robin: iedereen tegen iedereen, vijf ronden = vijftig minuten, gevolgd door nog drie “turnussen”, waarbij ervoor werd gezorgd dat iedereen iedereen in totaal 4 keer trof, twee keer met wit, twee keer met zwart. Twintig partijen achter elkaar. Begonnen rond acht uur was het om middernacht wel klaar. Gedurende de avond werd de koffie vervangen door wat sterkers, kwamen de chips, nootjes en kaasblokjes tevoorschijn en werd de stemming uitgelatener. Maar het bleef serieus snelschaken.

Tijdens de partijen werd er flink gepraat; dat hoorde zo. Er werd geblunderd, er werden fantastische zetten gespeeld, knullig verloren, nieuwe dingen geprobeerd, er werd te lang nagedacht, te kort nagedacht, door de vlag gegaan (ik heb ooit ergens gelezen dat een echte snelschaker het vallen van de vlag in het luidste gewoel nog hoort), geprotesteerd tegen onreglementaire zetten, er vielen stukken op de grond, mensen vielen van hun stoel: alles gebeurde. Soms werd er zelfs remise

gespeeld! Het waren vreselijk leuke avonden, waar ik met genoeg en een vleugje nostalgie aan terugdenk.

Bernard (de sterkste schaker van ons allemaal) won vaak, maar lang niet altijd. Van mijn persoonlijke score kan ik me niet veel goeds herinneren, maar ik haalde altijd wel wat punten. Voor sommigen was ik zelfs een soort van "Angstgegner". En ik mocht/moest altijd de administratie doen: de indeling van de volgende ronde opnoemen en na afloop van iedere ronde noteren wie er had gewonnen zodat er aan het eind van de avond een einduitslag was. Waar we niets mee deden, natuurlijk. Uiteindelijk ging het daar niet om. Het was even leuk, iedereen keek even naar de uitslagen en bekeek de onderlinge uitslagen, maar daarna ging het papiertje mét de lege chipsverpakkingen de afvalbak in (van afvalscheiding had toen niemand nog gehoord). Er is niets van bewaard gebleven behalve heel wat goede herinneringen. En op een gegeven moment is dat regelmatig organiseren ook weer verlopen; dat heb je als mensen ouder worden, verhuizen of te ver weg gaan wonen, en als de grote organisator andere besognes krijgt.. Er is later nog wel eens geprobeerd weer zo'n avondje te organiseren maar dat is nooit echt meer gelukt.

Eigenlijk moet ik daar eens iets over opschrijven, denk ik dan altijd. Voorkomen dat straks niemand meer weet hoe leuk die avonden waren, en om goede herinneringen vast te leggen. Maar het zal er nooit van komen denk ik. Gelukkig zijn er mensen die zo iets wel doen! Ik ben blij verrast door een boek dat onlangs is uitgekomen over Manuel Bosboom, de enige echte Nederlandse "snelschaak-grootmeester", geschreven door Peter Boel en Merijn van Delft: "Chess Buccaneer". Manuel is toch wel de meest tot de verbeelding sprekende snelschaker van de afgelopen jaren, met interessante ideeën, een spannende speelstijl en opvallend goede (snelschaak-)resultaten. Zijn "15 minutes of fame" is natuurlijk zijn winstpartij op Kasparov in een snelschaaktoernooi tussen de wereldtoppers waar hij aan mee kon doen als vervanger van Shirov, omdat hij "toch in de buurt was". "Bosboomiaans" is onder snelschakers ongeveer synoniem met "origineel", "gedurfd" dan wel "geniaal". En daarboven: twee keer eindigde hij in de top-3 van ons Breugem-toernooi, zie ik op de erelijst. Mede daarom terecht dat hij een boek aan zich gewijd heeft gekregen.

De recensies zijn goed. Ik heb het uiteraard besteld!